Wi Gustaf Adolph, medh Gudz nåde, Sweriges Göthes ...

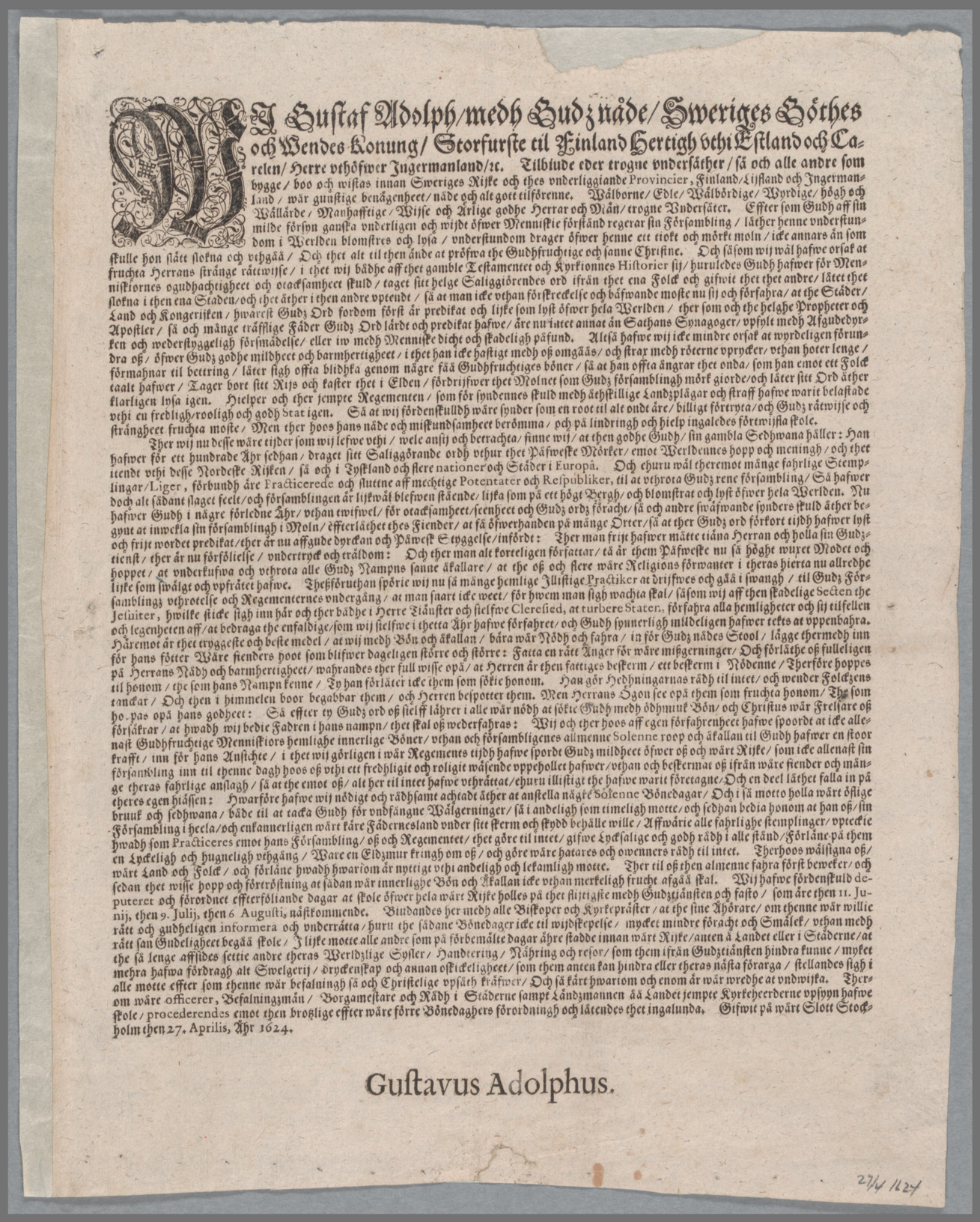

VI Gustaf Adolph/medh Gudz nåde/ Sweriges Göthes och Wendes Konung/ Storfurste til Finland Hertigh vthi Estland och Carelen/ Herre vthöfwer Ingermanland/ &c. Tilbiude eder trogne undersäther/ så och alle andre som bygge/ boo och wistas innan Sweriges Rijke och thes vnderliggiande Provincier, Finland/ Liffland och Ingermanland/ wär gunstige benägenheet/ nåde och alt gott tilförenne. Wälborne/ Edle/ Wälbördige/ Wyrdige/ högh och Wällärde/ Manhafftige/ Wijse och Arlige godhe Herrar och Mån/ trogne Undersäter. Effter som Gudh aff sin milde försyn ganska vnderligen och wijdt öfwer Mennisckie förstånd regerar sin Försambling/ läther henne vnderstundom i Werlden blomstres och lysa/ vnderstundom drager öfwer henne ett tiockt och mörkt moln/ icke annars än som skulle hon slätt slockna och vthgåå/ Och thet alt til then ände at pröfwa the Gudhfruchtige och sanne Christne. Och såsom wij wäl hafwe orsak at fruchta Herrans stränge rätewijse/ i thet wij bädhe aff thet gamble Testamentet och Kyrkionnes Historier sij/ huruledes Gudh hafwer för Mennisckiornes ogudhachtigheet och otacksamheet skuld/ taget sitt helge Saliggiörendes ord ifrån thet ena Folck och gifwit thet thet andre/ lätet thet slockna i then ena Staden/ och thet äther i then andre vptendt/ så at man icke vthan förskreckelse och bäfwande moste nu sij och förfahra/ at the Städer/ Land och Kongerijken/ hwareft Gudz Ord fordom först är predikat och lijke som lyst öfwer hela Werlden/ ther som och the helghe Propheter och Apostler/ så och mänge träfflige Fäder Gudz Ord lärde och predikat hafwe/ äre nu intet annat än Sathans Synagoger/ vpfylt medh Afgudedyrken och wederstyggeligh försmädelse/ eller iw medh Mennisckie dicht och skadeligh påfund. Alleså hafwe wij icke mindre orsak at wyrdeligen förundra oß/ öfwer Gudz godhe mildheet och barmhertigheet/ i thet han icke haftigt medh oß omgåås/ och strax medh röterne vprycker/ vthan hoter lenge/ förmahnar til bettring/ läter sigh offta blidhka genom nägre fåå Gudhfruchtiges böner/ så at han offta ängrar thet onda/ som han emot ett Folck taalt hafwer/ Tager bort sitt Rijs och kaster thet i Elden/ fördrijfwer thet Molnet som Gudz församblingh mörk giorde/ och läter sitt Ord äther klarligen lysa igen. Hielper och ther jempte Regementen/ som för syndennes skuld medh äthskillige Landzplågar och straff hafwe warit belastade vthi en fredligh/ rooligh och godh Stat igen. Så at wij förden skulldh wäre synder som en root til alt onde åre/ billigt förtryta/ och Gudz rätewijse och stränghеet fruchta moste/ Men ther hoos hans nåde och miskundsamheet berömma/ och på lindringh och hielp ingaledes förtwijfla skole.

Ther wij nu desse wäre tijder som wij lefwe vthi/ wele anstj och betracktа/ finne wij/ at then godhe Gudh/ sin gambla Sedhwana häller: Han hafwer för ett hundrade Åhr sedhan/ draget sitt Saliggörande ordh vthur thet Päfweske Mörker/ emot Werldennes hopp och meningh/ och thet itende vthi desse Nordeske Rijken/ så och i Tyskland och flere nationer och Städer i Europa. Och ehuru wäl theremot mänge fahrlige Stemplingar/ Liger, förbundh äre Fracticerede och sluttne aff mechtige Potentater och Respubliker, til at vthrota Gudz rene försambling/ Så hafwer doch alt sådant slaget feelt/ och församblingen är likwäl blefwen stående/ lijka som på ett högt Bergh/ och blomstrat och lyst öfwer hela Werlden. Nu hafwer Gudh i nägre förledne Åhr/ vthan twifwel/ för otacksamheet/ seenheet och Gudz ordz förachт/ så och andre swäfwande synders skuld äther begynt at inwekla sin församblingh i Moln/ efterlåthet thes Fiender/ at få öfwerhanden på mänge Orter/ så at ther Gudz ord förkort tijdh hafwer lyst och frijt wordet predikat/ ther är nu affgude dyrckan och Päwest Styggelse/ införde: Ther man frijt hafwer mätte tiåna Herran och holla sin Gudztienst/ ther är nu förfölielse/ vndertryck och träldom: Och ther man alt korteligen författar/ tå är them Päfweske nu så höghe wuxet Modet och hoppet/ at vnderkufwa och vthrota alle Gudz Nampns sanne äkallare/ at the oß och flere wäre Religions förwanter i theras hierta nu allredhe lijke som swälgat och vpfrätet hafwe. Thetförvthan spörie wij nu så mänge hemlige Illistige Practiker at drijfwes och gåå i swangh/ til Gudz Församblingz vthrotelse och Regementernes vndergång/ at man snart icke weet/ för hwem man sigh wachta skal/ såsom wij aff then skadelige Secten the Jesuiter, hwilke sticke sigh inn här och ther bädhe i Herre Tiänster och sielfwe Clereſied, at turbere Staten, förfahra alla hemligheter och sij tilfellen och legenheten aff/ at bedraga the enfaldige/ som wij sielfwe i thetta Åhr hafwe förfahret/ och Gudh synnerligh mildeligen hafwer tekts at uppenbahra. Häremot är thet tryggeste och beste medel/ at wij medh Bön och äkallan/ bära wär Nödh och fahra/ in för Gudz nådes Stool/ lägge thermedh inn för hans fötter Wäre fienders hoot som blifwer dageligen större och större: Fatta en rätt Ånger för wäre mißgerninger/ Och förlåthe oß fulleligen på Herrans Nådh och barmhertigheet/ wahrandes ther full wisse opå/ at Herren är then fattiges beskerm/ ett beskerm i Nödenne/ Therföre hoppes til honom/ the som hans Nampn kenne/ Ty han förlåter icke them som sökie honom. Han gör Hedhningarnas rådh til intet/ och wender Folckzens tanckar/ Och then i himmelen boor begabbar them/ och Herren bespotter them. Men Herrans Ögon see opå them som fruchta honom/ The som hoppas opå hans godheet: Så effter ty Gudz ord oß sielff lährer i alle wär nödh at sökie Gudh medh ödhmiuk Bön/ och Christus wär Frelsare oß försäkrar/ at hwadh wij bedie Fadren i hans nampn/ thet skal oß wederfahras: Wij och ther hoos aff egen förfahrenheet hafwe spoordt at icke allenast Gudhfruchtige Menniskiors hemlighe innerlige Böner/ vthan och försambligenes allmenne Solenne roop och äkallan til Gudh hafwer en stoor krafft/ inn för hans Anstichte/ i thet wij görligen i wär Regements tijdh hafwe spordt Gudz mildheet öfwer oß och wärt Rijke/ som icke allenast sin försambling inn til thenne dagh hoos oß vthi ett fredhligit och roligit wäsende vppehollet hafwer/ vthan och beskermat oß ifrån wäre fiender och mänge theras fahrlige anslagh/ så at the emot oß/ alt her til intet hafwe vthrättat/ ehuru illistigt the hafwe warit företagne/ Och en deel läthet falla in på theres egen hiässen: Hwarföre hafwe wij nödigt och rädhsamt achtadt äther at anstella nägre Solenne Bönedagar/ Och i så motto holla wäre öslige bruuk och sedhwana/ både til at tacka Gudh för vndfängne Wälgerninger/ så i andeligh som timeligh motte/ och sedhan bedia honom at han oß/ sin Försambling i heela/ och enkannerligen wärt käre Fädernesland vnder sitt sterm och skydd behälle wille/ Affwärie alle fahrlighe stemplinger/ vpteckie hwadh som Practiceres emot hans Försambling/ oß och Regementet/ thet göre til intet/ gifwe Lyckſalige och godh rädh i alle ständ/ Förlåne på them en Lyckeligh och hugneligh vthgång/ Ware en Eldzmur kringh om oß/ och göre wäre hatares och owenners rådh til intet. Therhoos wälsigna oß/ wärt Land och Folck/ och förlåne hwadh hwarlom är nyttigt vthi andeligh och lekamligh motte. Ther til oß then almenne fahra först beweker/ och sedan thet wisse hopp och förtröstning at sådan wär innerlighe Bön och Äkallan icke vthan merkeligh frucht afgåå skal. Wij hafwe fördenskuld deputeret och förordnet efterföliande dagar at skole öfwer hela wärt Rijke holles på thet flijtigaſte medh Gudztiänsten och fasto/ som äre then 11. Junij, then 9. Julij, then 6 Augusti, nästkommende. Biudandes her medh alle Biskoper och Kyrkepräster/ at the sine Åhörare/ om thenne wär willie rätt och gudheligen informera och vnderrätta/ huru the sådane Bönedager icke til wijdskepelse/ mycket mindre föracht och Smälek/ vthan medh rätt san Gudeligheet begåå skole/ I lijke motte alle andre som på förbemälte dagar åhre stadde innan wärt Rijke/ anten å Landet eller i Städerne/ at the så lenge affldes settie andre theras Werldzlige Sysler/ Handtering/ Näring och resor/ som them ifrån Gudztiänsten hindra kunne/ mycket mehra hafwa fördragh alt Swelgerij/ Dryckenskap och annan osickeligheet/ som them anten kan hindra eller theras nästa förarga/ ställandes sigh i alle motte effter som thenne wär befalningh så och Cyriſtelige vpsäth kräfwer/ Och så kärt hwarlom och enom är wär wredhe at vndwijka. Therom wäre officerer, Befalningzmän/ Borgamestare och Rädh i Städerne sampt Ländzmannen åå Landet jempte Kyrkeheerderne opsyn hafwe skole/ procederendes emot then brotzlige effter wäre förre Bönedaghers förordningh och lätendes thet ingalunda. Gifwit på wärt Slott Stockholm then 27. Aprilis, Åhr 1624.

Guſtavus Adolphus.

27/4 1624

SOT // Utbrutna ligg. fol. extra stort format / Kungl. förordningar

Tillkomstår 1624

Digitaliserad år 2016

KUNGL. BIBLIOTEKET
National Library of Sweden

VI Gustaf Adolph/ medh Gudz nåde/ Sweriges Göthes och Wendes Konung/ Storfurste til Finland Hertigh vthi Estland och Carelen/ Herre vthöfwer Ingermanland/ &c.

Tilbiude eder trogne vndersåther/ så och alle andre som bygge/ boo och wistas innan Sweriges Rijke och thes vnderliggiande Provincier, **Finland/ Lijfland och Ingermanland/ wär gunstige benägenheet/ nåde och alt gott tilförenne. Wälborne/ Edle/ Wälbördige/ Wyrdige/ högh och Wällärde/ Manhafftige/ Wijse och Ärlige godhe Herrar och Mån/ trogne Vndersåter. Effter som Gudh aff sin** milde försyn ganska vnderligen och wijdt öfwer Menniskie förstånd regerar sin Försambling/ låther henne vnderstundom i Werlden blomstres och lysa/ vnderstundom drager öfwer henne ett tiokt och mörkt moln/ icke annars än som skulle hon slått slokna och vthgåå/ Och thet alt til then ände at pröfwa the Gudhfruchtige och sanne Christne. Och såsom wij wäl hafwe orsak at fruchta Herrans stränge rättwijsse/ i thet wij bådhe aff thet gamble Testamentet och Kyrkionnes Historier sij/ huruledes Gudh hafwer för Menniskiornes ogudhachtigheet och otacksamheet skuld/ taget sitt helge Saliggiörendes ord ifrån thet ena Folck och gifwit thet thet andre/ låtet thet slokna i then ena Staden/ och thet åther i then andre vptendt/ så at man icke vthan förskreckelse och bäfwande moste nu sij och förfahra/ at the Städer/ Land och Kongerijken/ hwarest Gudz Ord fordom först är predikat och lijke som lyst öfwer hela Werlden/ ther som och the helghe Propheter och Apostler/ så och många träfflige Fäder Gudz Ord lärdt och predikat hafwe/ äre nu intet annat än Sathans Synagoger/ vpfylt medh Afgudedyrken och wederstyggeligh försmädelse/ eller iw medh Menniske dicht och skadeligh påfund. Altså hafwe wij icke mindre orsak at wyrdeligen förundra oß/ öfwer Gudz godhe mildheet och barmhertigheet/ i thet han icke hastigt medh oß omgåås/ och strax medh röterne vprycker/ vthan hoter lenge/ förmahnar til bettring/ låter sigh offta blidhka genom några fåå Gudhfruchtiges böner/ så at han offta ångrar thet onda/ som han emot ett Folck taalt hafwer/ Tager bort sitt Rijs och kaster thet i Elden/ fördrijfwer thet Molnet som Gudz församblingh mörk giorde/ och låter sitt Ord åther klarligen lysa igen. Hielper och ther jempte Regementen/ som för syndennes skuld medh åthskillige Landzplågar och straff hafwe warit belastade vthi en fredligh/ rooligh och godh Stat igen. Så at wij fördenskulldh wåre synder som en root til alt ondt åre/ billigt förtryta/ och Gudz rätwijsse och strängheet fruchta moste/ Men ther hoos hans nåde och miskundsamheet berömma/ och på lindringh och hielp ingaledes förtwijfla skole.

Ther wij nu desse wåre tijder som wij lefwe vthi/ wele ansij och betrachta/ finne wij/ at then godhe Gudh/ sin gambla Sedhwana håller: Han hafwer för ett hundrade Åhr sedhan/ draget sitt Saliggörande ordh vthur thet Påfweske Mörker/ emot Werldennes hopp och meningh/ och thet itendt vthi desse Nordeske Rijken/ så och i Tyskland och flere nationer och Städer i Europå. Och ehuru wäl theremot många fahrlige Stemplingar/ Liger, förbundh åre Practicerede och sluttne aff mechtige Potentater och Respubliker, til at vthrota Gudz rene försambling/ Så hafwer doch alt sådant slaget feelt/ och församblingen är lijkwäl blefwen stående/ lijka som på ett högt Bergh/ och blomstrat och lyst öfwer hela Werlden. Nu hafwer Gudh i några förledne Åhr/ vthan twifwel/ för otacksamheet/ seenheet och Gudz ordz föracht/ så och andre swäfwande synders skuld åther begynt at inwekla sin församblingh i Moln/ efterlåthet thes Fiender/ at få öfwerhanden på många Orter/ så at ther Gudz ord förkort tijdh hafwer lyst och frijt wordet predikat/ ther är nu affgude dyrckan och Påwesk Styggelse/ infördt: Ther man frijt hafwer måtte tiäna Herran och holla sin Gudztienst/ ther är nu förfölielse/ vndertryck och träldom: Och ther man alt korteligen författar/ tå är them Påfweske nu så höght wuxet Modet och hoppet/ at vnderkufwa och vthrota alle Gudz Nampns sanne åkallare/ at the oß och flere wåre Religions förwanter i theras hierta nu allredhe lijke som swälgt och vpfrätet hafwe. Thetföruthan spörie wij nu så många hemlige Illistige Practiker at drijfwes och gåå i swangh/ til Gudz Församblingz vthrotelse och Regementernes vndergång/ at man snart icke weet/ för hwem man sigh wachta skal/ såsom wij aff then skadelige Secten the Jesuiter, hwilke sticke sigh inn här och ther bådhe i Herre Tiänster och sielfwe Cleresied, at turbere Staten, förfahra alla hemligheter och sij tilfellen och legenheten aff/ at bedraga the enfaldige/ som wij sielfwe i thetta Åhr hafwe förfahret/ och Gudh synnerligh mildeligen hafwer tekts at vppenbahra. Häremot är thet tryggeste och beste medel/ at wij medh Bön och åkallan/ bära wår Nödh och fahra/ in för Gudz nådes Stool/ lägge thermedh inn för hans fötter Wåre fienders hoot som blifwer dageligen större och större: Fatta en rätt Ånger för wåre mißgerninger/ Och förlåthe oß fulleligen på Herrans Nådh och barmhertigheet/ wahrandes ther full wisse opå/ at Herren är then fattiges beskerm/ ett beskerm i Nödenne/ Therföre hoppes til honom/ the som hans Nampn kenne/ Ty han förlåter icke them som sökie honom. Han gör Hedhningarnas rådh til intet/ och wender Folckzens tanckar/ Och then i himmelen boor begabbar them/ och Herren bespotter them. Men Herrans Ögon see opå them som fruchta honom/ The som hopas opå hans godheet: Så effter ty Gudz ord oß sielff låhrer i alle wår nödh at sökie Gudh medh ödhmiuk Bön/ och Christus wår Frelsare oß försäkrar/ at hwadh wij bedie Fadren i hans nampn/ thet skal oß wederfahras: Wij och ther hoos aff egen förfahrenheet hafwe spoordt at icke allenast Gudhfruchtige Menniskiors hemlighe innerlige Böner/ vthan och försambligenes allmenne Solenne roop och åkallan til Gudh hafwer en stoor krafft/ inn för hans Ansichte/ i thet wij görligen i wår Regements tijdh hafwe spordt Gudz mildheet öfwer oß och wårt Rijke/ som icke allenast sin försambling inn til thenne dagh hoos oß vthi ett fredhligit och roligit wäsende vppehollet hafwer/ vthan och beskermat oß ifrån wåre fiender och många theras fahrlige anslagh/ så at the emot oß/ alt her til intet hafwe vthrättat/ ehuru illistigt the hafwe warit företagne/ Och en deel låthet falla in på theres egen hiässen: Hwarföre hafwe wij nödigt och rådhsamt achtadt åther at anstella några Solenne Bönedagar/ Och i så motto holla wårt öflige bruuk och sedhwana/ både til at tacka Gudh för vndfångne Wälgerninger/ så i andeligh som timeligh motte/ och sedhan bedia honom at han oß/ sin Försambling i heela/ och enkannerligen wårt kåre Fädernesland vnder sitt skerm och skydd behålle wille/ Affwärie alle fahrlighe stemplinger/ opteckie hwadh som Practiceres emot hans Försambling/ oß och Regementet/ thet göre til intet/ gifwe Lyckselige och godh rådh i alle ståndt/ Förlåne på them en Lyckeligh och hugneligh vthgång/ Ware en Eldzmur kringh om oß/ och göre wåre hatares och owenners rådh til intet. Therhoos wälsigna oß/ wårt Land och Folck/ och förlåne hwadh hwariom är nyttigt vthi andeligh och lekamligh motte. Ther til oß then almenne fahra först beweker/ och sedan thet wisse hopp och förtröstning at sådan wår innerlighe Bön och Åkallan icke vthan merkeligh frucht afgåå skal. Wij hafwe fördenskuld deputeret och förordnet effterföliande dagar at skole öfwer hela wårt Rijke holles på thet flijtigste medh Gudztiänsten och fasto/ som åre then 11. Junij, then 9. Julij, then 6 Augusti, näskommende. Biudandes her medh alle Biskoper och Kyrkepräster/ at the sine Åhörare/ om thenne wår willie rätt och gudheligen informera och vnderrätta/ huru the sådane Bönedager icke til wijdskepelse/ mycket mindre föracht och Smälek/ vthan medh rätt san Gudeligheet begåå skole/ I lijke motte alle andre som på förbemälte dagar åhre stadde innan wårt Rijke/ anten å Landet eller i Städerne/ at the så lenge affsides settie andre theras Werldzlige Sysler/ Handtering/ Nåhring och resor/ som them ifrån Gudztiänsten hindra kunne/ myket mehra hafwa fördragh alt Swelgerij/ dryckenskap och annan oskickeligheet/ som them anten kan hindra eller theras nästa förarga/ stellandes sigh i alle motte effter som thenne wår befalningh så och Christelige vpsåth kräfwer/ Och så kårt hwariom och enom är wår wredhe at vndwijka. Therom wåre officerer, Befalningzmän/ Borgamestare och Rådh i Städerne sampt Landzmannen åå Landet jempte Kyrkeheerderne vpsyn hafwe skole/ procederendes emot then brotzlige effter wåre förre Bönedaghers förordningh och låtendes thet ingalunda. Gifwit på wårt Slott Stockholm then 27. Aprilis, Åhr 1624.

Gustavus Adolphus.

27/4 1624